

Terénní sociální práce v sociálně vyloučených romských lokalitách

Mgr. Margita Rácová, sociální pracovníce
email: vzdelavani.prospect@gmail.com

Terénní sociální práce definice

- ▣ Terénní sociální práce je jednou z metod sociální práce zaměřené na pomoc lidem nacházejícím se v nepříznivé sociální situaci nebo lidem žijícím v sociálně vyloučených lokalitách.
- ▣ Terénní sociální práce je poskytována prostřednictvím terénních programů podle § 69 zákona č. 108/2006 Sb.

Terénní sociální práce

▣ Důležitým znakem terénních programů je jejich poskytování v přirozeném sociálním prostředí, které vymezuje § 3 d) zákona č. 108/2006 sb., o sociálních službách jako rodinu a sociální vazby k osobám blízkým, domácnost osoby a sociální vazby k dalším osobám, se kterými sdílí domácnost, a místa, kde osoby pracují, vzdělávají se a realizují běžné sociální aktivity.

Základní principy terénních sociálních služeb

- ▣ dodržování práv uživatelů – sociální služba je poskytována s důrazem na respektování vůle,
- ▣ ochrany důstojnosti, soukromí a dalších práv uživatelů,
- ▣ zplnomocňování uživatelů,
- ▣ práce v přirozeném prostředí uživatelů,
- ▣ kontinuita a návaznost služeb,
- ▣ princip nízkoprahovosti.

Terénní sociální práce v romských komunitách

V ČR žije přibližně 200 000 Romů,
na Slovensku kolem 500 000 Romů

Jsou integrováni nebo žijí v sociálně vyloučených lokalitách.

V Brně žije v rozmezí 15 000-20 000 Romů, z toho počty sociálně vyloučených se pohybují v rozmezí 5 000-12 000 osob, dle

tzv. Gabalové správy

(Analýza sociálně vyloučených romských lokalit a absorpční kapacita subjektů působících v této oblasti, 2006.)

Romská osada Markušovce (SR) ^{14.04.2020}

Cílové skupiny - Terénní sociální práce

- problémové skupiny osob,
- uživatele návykových nebo omamných psychotropních látek,
- osoby bez přístřeší,
- osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách,
- jiné sociálně ohrožené skupiny.

Sociální práce s jednotlivcem a rodinou v sociálně vyloučených romských komunitách

Nejčastěji vyskytující se problémy:

▣ Nezaměstnanost

▣ Zadluženost

▣ Bydlení

▣ Lichva

▣ Záškoláctví

▣ Závislosti na návykových, omamných látkách, gamblerství,
kriminalita

▣ Domácí násilí

Cíle terénní sociální práce

- ▣ Sociálně ohrožené osoby vyhledávat a minimalizovat rizika a jejich způsobu života,
- ▣ Zajišťovat pomoc a podporu osobám za účelem sociálního začlenění nebo prevence sociálního vyloučení,
- ▣ Poskytování sociální pomoci v přirozeném prostředí ohrožené osoby (dostupnost služby sociálně vyloučeným osobám).

Sociální pracovník – „Tereňák“

Kompetence terénního sociálního pracovníka

I. Přímá práce s uživatelem

II. Nepřímé aktivity ve prospěch uživatele

III. Aktivity nutné pro realizaci a rozvoj sociální služby

IV. Metodické vedení terénních pracovníků podle organizačního uspořádání organizace

V. Aktivity ve prospěch vlastního profesního rozvoje

I. Na úrovni přímé práce s uživatelem terénní sociální pracovník

Provádí depistáž:

Aktivní vyhledávání a kontaktování potenciálních uživatelů, podle cílové skupiny a typu sociální služby.

▣ skupiny osob s dluhy na nájemném a na službách spojených s užíváním bytu, zadlužených u společností nabízejících půjčky,

▣ se zdravotními problémy,

▣ s rizikem spojeným s trestnou činností (vlastní či poškození trestnou činností jiných osob – např. oběti lichvářství),

▣ ohrožených fyzickou deprivací a dalšími sociálními a sociálně-zdravotními problémy a jejich sumací (např. u osob ohrožených závislostí),

Přičemž věnuje zvláštní pozornost nezletilým dětem žijícím v těchto podmínkách.

Služby terénního programu

- ▣ Doprovod
- ▣ Základní poradenství a distribuce k další odborní pomoci – právní, zdravotní, psychologické poradenství a další.
- ▣ Zprostředkování kontaktů na návazné sociální služby
- ▣ Zprostředkování kontaktů se společenským prostředím
- ▣ Pomoc při uplatnění práv a oprávněných zájmů

Profesionální, nezaujatý, odborný přístup

- Bez objektivního studia romské kultury není možné rozpoznat pravé prvky romské kultury, nebo kultury jiného etnika.
- Vnímaní odlišných hodnot etnických menšin a respektování kulturních odlišností nám přinese duchovní a lidské obohacení (bezkonfliktní vztahy).
- Nezaujatý postoj může pomoci řešit nejenom rasové problémy, ale i sociální a ekonomické.

1. Mgr. Ladislav Toušek (FF ZČU): Sociální vyloučení a prostorová segregace, <http://antropologie.zcu.cz/socialni-vyloucení-a-prostorova-segregace>
2. Hana Frištenská, Petr Víšek: O Romech (Na co jste se chtěli zeptat) Manuál pro obce, Praha duben 2002
3. Úřad vlády České republiky, VeryVision s.r.o.: Identifikace sociálně vyloučených lokalit a zpracování jejich mapy ve městě Brně, listopad 2008
4. Agentura pro sociální začleňování v romských lokalitách: Strategie boje proti sociálnímu vyloučení v romských lokalitách, Výstupy z činnosti pracovních skupin – návrhy opatření (pracovní verze k připomínkám), leden 2011
5. Mareš, P.: (2000). Chudoba, marginalizace, sociální vyloučení. Sociologický časopis, 2000, Vol. 36 (No. 3: 285-297). http://sreview.soc.cas.cz/upl/archiv/files/376_285MARES.pdf
6. Matoušek O. a kol.: Metody a řízení sociální práce. Praha 2003, ISBN 80-7178-548-2
7. http://projekty.osu.cz/metakor/dok/met_prirucka_tsp.pdf
8. WWW.socianiprace.cz – 2/2014 ročník 14, Sociální práce a chudoba rodin s dětmi
9. <http://www.mpsv.cz/cs/2317>
10. Nedělníková, Dana et al. 2005. *Metodická příručka pro výkon terénní sociální práce*. Ostrava : Ostravská univerzita v Ostrave.
11. http://www.mpsv.cz/files/clanky/4031/Methodicka_prirucka_TSP.pdf